

aduersitates habitas/nihilomin⁹ nūc aut alias poterit spoliatio silt esse vtalis/propter maliciā eccliaſticoꝝ talib⁹ bonis abutentiū/vt claudat via malignantiū. ſpi/nis aduerſantiū ne cadāt in p̄cipitiū viti/ozū. **J**uxta qđ ait dñs. **S**epiā viā tuā ſpi/nis. **N**ūc ad p̄poſitū p̄cluſiōis p̄ſtat qđ p̄tēplatiū⁹ vt ſic p̄ficiat ecclie in bonis ſpi/ritualib⁹. qđ de p̄ ſe z imediate. actiu⁹ aut in bonis t̄palib⁹. **U**n̄ moyses plus p̄fecit in monte adorādo dñi alij p̄liarent. qđ mul/titudo magna bellantiū. **S**ic de⁹ qđ nō de/ſtruxiſſet penthapolim peccatricē p̄p̄ de cem iuſtos/ſi reſp̄i fuiſſent. pl⁹ miſeret ec/cleſie z eidē parcit p̄pter ozdes paucoꝝ z p̄tēplatiuoꝝ qđ facit p̄p̄ labores z diſcur/sus z turbatiōes multoꝝ actiuoꝝ. **J**uxta qđ dicebat **J**ero. de heremitis antiq̄s/eoſ eſſe vitā mūdi. z ip̄m p̄ eos ne corrueret ſta/re. **D**oc inferē cōtra illos qđ terrena t̄m/mo cogitātes dicūt iuſtiſtas z p̄ficios terrena tractātes. z diuitijs vel edificijs l̄ epulis aggregandis occupatos/vtilioꝝ in ecclia qđ p̄tēplatiuos bonevite z ſp̄iali bus exercitijs intendētes/qđ deliros vel fantaſticos vel inutiles reputāt. qđ aialis hō nō p̄cipit zc. **E**t allegāt qđ ſp̄ialia abſ/ qđ t̄palib⁹ diu ſtare nō p̄nt. qđ dictū abſqđ dubio niſi ſane intelligat blaſphemū eſt. **N**ūc enī ecclia fuit melior qđ duz vixit in pauptate. qđ etiā **J**ero. poit i vita mal/chi. z de Romano imperio dicunt hysto/rici z recitat **Aug⁹**. zc. **P**otius z veri⁹ di/ cereſ ecōtra/qđ t̄palia z p̄ſertim in ecclia diu abſqđ ſp̄ialib⁹ eſſe nō p̄nt. **E**t certū eſt qđ cū eis nō ad eſſe nō p̄nt. **A**lioqđ falleret chriſt⁹ qđ dicit. **P**rimū q̄ri. re. dei. z bec oia adij. vo. nō dixit ecōtra. primū q̄rite dila/ tionē z poſt bec regnū dei z iuſticia ei⁹ vo bis adijciēſ. imo ſicut alias memini decla/ raſſe nimū ſtudiū in multiplicatōe bono rū t̄palū z iurisdictionū in ecclia nō pua/ cauſa eſt ſue deſolatōis tam in ſp̄ialib⁹ qđ t̄palib⁹ z h̄ manuucebat p̄ ſilitudinē cor/ poris myſtici ecclie total⁹ ad corp⁹ verum hoīs. **N**ā intēdere nimis regimini ſenſua/ litatis. ſp̄reta directiōe rōis/ eſt vtrūqđ taz ſenſualitatē videlicz qđ rōem extinguerē. **D**inc eſt qđ multi p̄boꝝ z p̄tēplatiuoꝝ in ecclia/ parū curāt ſi depaupeſ ecclia v̄l cō/ culcetur in t̄palib⁹ iſtis vocatis bonis/vi dentes tot vicia z abuſus ex his puenire i cōmunijs ſupfluis. in venationib⁹. in ſymo

nūjs/z p̄dis/z violentis. p̄motionib⁹ in digniſſimoꝝ/in ambitioib⁹ p̄laturarū z beneficioꝝ/in ſupbijs diſſolutiſſimis. i vo/ lupratib⁹ effeminatis. ceteriſqđ innumera/ bilib⁹ z nefandis abuſionib⁹/in qđbus ſere putant gerere vitā actiūā. dando onera ſ̄ via zc. **E**t bec oia ceſſarēt/aut nō ita ſaltē abundarēt/in pauptate modesta. **A**mpli/ us nō ita diuerterēt eccliaſtici etiā de p̄ri/ monio chriſti dotati ad traditiōes z adin/ uentiones hoīm p̄ diuitijs cumulandis/ ſp̄reta lege chriſti ſicut nūc facere cōſpici/ mus. fornicatiōe quadā ſp̄iali p̄niciōſiſſi/ ma. **E**t ad grandē tempeſtatē moderni tē/ poris z ſciſmatis. p̄ſolandā poſſent appli/ cari qđ omitto. qđ facile eſt ex p̄cedentib⁹ eli/ cere. **S**eptima p̄cluſio. **V**ita **J**o. bap. poſt vitā chriſti z m̄ris ei⁹ fuit angelica/z inter viatoꝝ ſaltē qđ ad aliqđ p̄fectiſſima **P**ro cui⁹ declaratione aduertendū qđ vi/ ta iohis p̄tē cōpari ad vitā alioꝝ triplicit⁹. **U**el qđ ad p̄phetiā vel qđ ad auſteritatē vi/ ctus vel qđ ad meritū interi⁹. **S**i cōpemuſ p̄phetiā iohis ad p̄phetias alioꝝ. qđ ad hoc iohes eſt p̄fectioꝝ. qđ modo certiori z clari/ ori demonſtrauit chriſtū p̄pter quē p̄p̄be te oēs illuſtrati ſunt z ſuas p̄tēxerūt p̄/ p̄hetias. **E**t h̄ forſan innuere volebat ipa/ veritas cū ait qđ inter natos zc. **N**ec moue at aliqū qđ iohes videbat certa exp̄ientia chriſtū: z ob h̄ nō p̄phetabat de eo. **D**e cer/ tis enī z p̄ntib⁹ nō eſt p̄phetia. **F**ateor enī qđ aliqđ in homīe illo videbat reſpectu q̄rū nō erat p̄phetia. ſed ſcīa v̄l exp̄ientia. vt qđ hic eſſet v̄n⁹ homo ſic ambulans zc. **S**ed alia erant que nō videbant vt qđ talis ho/ mo eſſet de⁹ z meſſias in lege promiſſus z agnus dei qui tollerēt peccata mundi zc. **S**i dicat v̄lteri⁹ qđ **J**ohānes interrogat⁹ reſpondit ſe non eſſe p̄phetam. **D**icit ali/ qui euz hoc dixiſſe ex humilitate non ex veritate. quaſi videlicet aliqđ eſſet humili/ tas ſine veritate aut quaſi humilitas per mendaciū acq̄ratur. **E**t ideo verius z ap/ tius dicit qđ **J**ohes negans ſe p̄phetā r̄n/ dit ad intentionē querentiū iudeoꝝ. ſcie/ bant itaqđ iudei ſcriptū eſſe in lege eozum **D**ent. xvij. dicēte dño. **P**rophetam tibi ſuſcitabo poſt me zc.

Quequūtur propoſi/ tiones eiudem de ſenſu l̄rali ſacre ſcriptu/ re. **E**t de cauſis errantium.

De sensu lrali

Quia autem blasphemauerit in spiritus sanctum non habebit remissionem in eternum. Sed reus erit eterni delicti. **Bar. iij.** Quaedam sunt in alijs lectioibus super hac pericula textus marci tercio quibus et exposita. Expositio sunt inter cetera spes peccati in spiritus sanctum; quae a doctoribus comiter assignant esse seculi; et declarata est ratio. Inter illas tres spes peccati quod textus non appellat eternum delictum: numerat impugnationem veritatis agnitionem; non quod veritas sub ratione quae veritas possit a quocumque impugni plus quam neque ipsa bonitas in eam tali a quocumque odium; neque enim habet veritas habet rationem aliquam malicie vel impugnabilitatis. Contigit nihilominus veritatem etiam cognitam impugni: sub alia ratione; vel ratione dicentis quae habet odium. vel ratione effectus ex veritate consequentis; vel quod per eam sit homini damnus aliquid temporale vel inhonoratio. Sic iudei veritatem de christo prius cognitam impugnaverunt postmodum propter odium eius vehementer et radicatum invidia. Et quod veritas per eum predicata culpabat avaritiam eorum atque superbiam audiebant inquit evangelistarum; unde haec omnia pharisei et deridebant eum quod avari erant. Erant sicut arrogantes et superbi. Et quoniam nostris pro chadolorum temporibus videtur inualuisse species haec eterni delicti quae scilicet est impugnationem veritatis agnitionem; ne dum in anglia; ne dum in scocia; ne dum in studio pageni et almania; scilicet etiam quod dolet et pudet in francia. Proposui quaedam adducere valentia ad impugnationem doctrinale; et consequenter ad eradicationem iudiciale periculi huiusmodi tam enormis; quod non habet remissionem in eternum. Amplius quod seminatores heresum talium et impugatores veritatis quam agnoscunt vel agnoscere deberent; cum se catholicos profiteantur dicunt fundare dicta sua in scriptura sacra; et eius sensu vero lrali; quod sola scriptura asserunt se vel le insequi et admittere; reiectis et pro nihilo habitis; quibuscumque constitutionibus alijs vel scripturis decretorum; vel decretalium; quas appellant apocryphas et christo adversas.

D Considerandum erit in primis; quod dicitur sit sensus lralis scripturae sacrae; et qualiter est investigandus et tenendus. Considerandum erit proinde magis in particulari de ipsis erroribus; nostro tempore vel inueteris vel renouatis. Et de causis et cautelis eorum. Sint igitur pro prima consideratione nostra principalis propositiones quae sequuntur. Proposito per-

ma. Sensus lralis sacrae scripturae semper est verus. Patet: quod ex illo solo sumi potest efficaciter argumentum; secundum Augustinum et Hieronymum. et si non habet negare etiam aduersarij cum quibus agendum est. Oppositum huiusmodi est nunc pariter; eodem demum. Et reputata est expositio vel allegatio distorta; quae inducit ad hoc illud apostoli. Littera occidit etc. **Secunda.** Sensus lralis sacrae scripturae accipiendus est non secundum vim logicam seu dialecticam. sed potius iuxta locutiones in rhetoricis sermonibus veritatis. et iuxta tropos et figuratas locutiones quas communis usus committit; cum consideratione circumstantiarum; sive ex precedentibus et posterius appositis. Habet et scriptura sacra sicut et moralis et historialis scientia sua logicam propriam quam rhetoricam appellamus. Unde Augustinus super hac re librum purilem et elegantem composuit; quem intulavit de doctrina christiana; et in quatuor volumina codicis stinxit. Enumeravit inter alia septem regulas titoni quas appellat claves ad elucidationem et expositionem sacrae scripturae necessarias. De his et loquitur Hieronymus de lyra in principio postille suae super bibliam. Tractavit insuper de hoc sensu lrali magister D. de heuta in una questione prologi super sententias

Tercia. Sensus scripturae lralis iudicandus est prout ecclesia spiritus sancto inspirata et gubernata determinavit; et non ad cuiuslibet arbitrium vel interpretationem. Unde Augustinus contra epistolam fundamenti. Evangelio non crederem etc. Nota quod resolutio finalis saltem declarativa est ad ecclesiam; et ad consilium eam representans. quod quod evangelium marci sit evangelium christi; plus quam evangelium sancti thome vel nichodemii. credimus ex traditione ecclesiae. Unde et apostolus Si quis aliud euangelizauerit; etiam angelus de celo anathema sit etc. **Quarta.** Sensus lralis scripturae praesertim in sermonibus moralibus videtur plerumque indefinita pro vniuersali; iuxta communem modum accipiendi. Videtur insuper alijs locutionibus figuratis; prout modo dicebam; propterea talis indefinita locutio non excusat semper assertorem a falsitate; supposito quod sit in aliquo particulari casu verum illud quod indefinite positum est. **Quinta.** Sensus logicalis verus in assertionem theologica; non excusat assertentem; quin tale assertionem debeat reuocare; si falsa sit in sensu theologico literalis; aut si sit scandalosa; vel piarum aurium

offensina/aut aliter male sonans/hec seq̄/
tur ex p̄dictis. **Sexta.** Sensus l̄ralis sa-
cre scripture fuit primo p̄ christū z aposto-
los reuelat⁹/z miraculis elucidat⁹/dein⁹
fuit p̄ sanguinē martyrū cōfirmatus/ post
modū sacri doctores/p̄ ratios suas dili-
gentes cōtra hereticos diffusius eliceūt
predictū sensum l̄ralem/ z cōclusiones ex il-
lo clarius vel pbabili⁹ p̄sequētes/ postea
succesit determinatio sacrorum cōciliorū
vt qd̄ erat doctrinalit̄ discussum p̄ docto-
res/ fieret p̄ eccliam sententialit̄ diffinitus.
Opposite sunt tandē pene p̄ iudices tam
eccliaſticos q̄ seculares/ cōtra eos q̄ pro-
terua temeritate nollent eccliaſtice deter-
minatiōi subiacere. **Et** hoc necessaria pu-
sione factū est/ qm̄ in ratiocinādo z alterā
do aduersus veritatē nō est apud multos
finis. **Septima.** Sensus l̄ralis si z dū
expugnā t̄pibus nostris/ in his que sunt
iam ap̄te p̄ eccliam determinata ac recepta
nō oportet agere curiosis ratiocinatiōib⁹
aduersus impugnatores/ sed statutis pu-
nitiōibus vti. patet ex vltima p̄tula pro-
positiōis p̄cedentis. **Octava.** Sensus
l̄ralis sacre scripture si repit̄ determinat⁹
z decisus ī decretis/ z decretalib⁹/ z codicib⁹
cōciliorū/ iudicāndus est ad theologiā z sacra
scripturā nō minus p̄tinere q̄ symbolum
ap̄torū. Propterea nō est spernēdus tan-
q̄ humana seu positua p̄stitutiōe funda-
tus. **Et** in hoc errāt pene om̄es heretici q̄
post cōpilatiōem decretorū z decretalium
inualuerūt/ vidētes enī q̄ errores sui suffi-
cienter coarguūt̄ p̄ sentētiās doctorum
z summorū pontificū/ z cōciliorū generali-
um/ dicūt om̄es tales scripturas apocri-
fas esse/ vel falsas nisi ostendat̄ q̄ sūt ex-
presse in scriptura sacra/ z ita p̄sequēter ne-
gant q̄tuoꝝ doctores/ z cōcilia/ putātes q̄
ex sacra scriptura cōuinci nō possint. **Ve-
rū** est q̄ ex aduerso quidā inueniunt̄ nolē-
tes vel nesciētes distinguere in ip̄is decre-
talib⁹ z decretis/ ea q̄ sunt de iure diuino
pp̄rie dicto/ ab his q̄ sunt de iure pure po-
situo/ vel de iure pp̄rie naturali. l̄ de m̄i-
to iure ex plurib⁹. **Sup̄** qua re tam ī lecti-
onib⁹ q̄ in collatiōibus/ p̄ cōmēdatōe do-
minorū iuristarū sepe locut⁹ sum/ q̄ntum
mibi datū erat/ z vtile videbat̄. **Siquidē**
ignorātia hui⁹ rei turbatiōem in ecclia in-
duxit plus q̄ dici possit. **Nonā.** Sen-
sus l̄ralis q̄uis sit in multis presertim in

his que sunt necessaria ad salutē satis ex-
pressus in libris sacre scripture/ vel ex illis
euidēter p̄sequat̄ apud eruditos in eisdeꝝ
libris/ nihilomin⁹ expedit̄ tales sensus
sub certis articulis cōpendiose in publi-
cum tradere/ quēadmodū de simbolo a/
postolorū z arbanasij factū fuisse cognoui-
mus. **Exigit** hoc maxie cōmunitas rudis
hominū/ z capitū seu iudicioꝝ varietas/
prout deducit sanct⁹ **Thomas** in princi-
pio sūme cōtra gentiles. **Decima.** Sen-
sus l̄ralis sacre scripture rationabiliter ex-
plicatur apud studia generalia/ z in certis
diocesibus/ ne dū p̄ totaz eccliam/ sed per
diocesanorū sententiā cū cōsilio doctorū
theologicoꝝ in eisdeꝝ studijs degentium.
Que ratio: q̄nta scz effrenis quorūdam li-
bertas in loquēdo z docendo/ taliter cōpe-
scatur/ quoniā apud theologos debet esse
p̄scripta loquendi forma sicut tradit **Au-
gustinus** liberis inquit v̄bis vtunt̄ philo-
sophi/ z in rebus ad intelligendū difficulti-
bus offensionē piarū aurīū nō p̄timeſcūt/
nobis autē ad certā regulam loqui fas est.
Nota de studio parisiē. z articulis eius.
Nota de anglia z scocia z praga. **Nota** de
godfrido de fontib⁹/ et de q̄stione quā tra-
ctat/ z qualiter argumēta sua nō cōcludūt.
Undecima. Sensus l̄ralis quorūdam
articulorū/ vt precise declaratus p̄ vnum
ep̄iscopum/ etiam cum cōsilio doctorū
si negetur esse scripture/ non redditur ex h̄
precise ip̄e negans hereticus. **Sed** penas
appositas talis incurrit si sit diocesanus/
z ad reuocandum rationabiliter condem-
natur. **Probat**ur prima pars. quia potest
ad papam appellare ex causis rationabi-
libus in casu. imo z a papa ad concilium
generale. **Ratio** est. quoniam nec papa nec
ep̄iscopus aliquis/ est sic confirmatus ī fi-
de de lege cōmū q̄n possit errare. **Duo-
decima.** Sensus litteral̄ sacre scriptu-
re/ si negetur esse verus/ z impugnetur taz
verbo q̄ facto. per illos presertim qui sub
sunt prelatis z inquisitoribus qui sensus
talem declarauerunt esse de sacra scriptu-
ra. **Conſurgit** vt frequēter vehemens su-
spitio contra tales q̄ sunt heretici/ scilicet
q̄ habent deprauationē ī intellectu p̄ erro-
rem/ z in affectu p̄ incorrigibilitatē vl̄ per-
tinaciam. **Ratio** est primo: quia p̄ferunt
sensem suum iudicio prudentiorum z sa-
pientiorū. **Transgrediuntur** etiam ter-

De causis errantium

minos quos ponit patres eorum. Altera ratio est dum ea que determinata vel declarata sunt per iudices et concilium fidei. sunt talia que debent explicite credi per illos et ab illis que contradicunt. **Exempla** sunt manifesta in articulis parisiis condemnatis. quorum plurimi sunt de articulis fidei. quos quilibet adultus et capax rationis conuersans inter christianos tenetur explicite credere. sicut quod deus est trinus et unus. quod resurrectio mortuorum erit. quod fornicatio est peccatum mortale. quod mundus fuit creatus et non ab eterno. **Et ita** de plurimis. **Sic etiam** temporibus nostris/condemnatæ sunt assertiones aliquæ quæ oppositæ quilibet capax rationis et conuersans inter christianos ut communiter explicitè credere stringitur. sicut quod iuramentum licitum est tenendum quando non vergit in detrimentum salutis eterne/ quod homicidium non est licitum nec approbandum quando fit absque iudiciali et legitima auctoritate: quod rex non debet remunerare homicidia et iniuria. et ita de similibus.

Et Ransiamus sequenter ad dicendum aliqua de causis errorum/ et cautelis errantium. **Et dicam** summam et velut ab alto/ quod omnium errantium primaria radix et principalis origo fuit et est/ inordinata affectio vel voluntatis deprauatio. **Doc** vidit Augustinus dicens approbare falsa pro veris non est natura instituti hominis: sed pena dæmonii. **Declaram** præterea istud quod nunc diximus et intendimus: et hoc narrando potius quam disputando vel conclusiue loquendo. **Ecce** in primis/ quod error omnis in luciferorum complicibus angelis/ puenit ex damnatione voluntatis vel affectus per arrogantiam et superbiam in seipis complacentiam. **put** declarat Augustinus in suo de ciuitate: et doctores communiter in secundo sen. **Ecce** quæ eua idcirco errauit: quia curiose occupauit fructum pulchrum visu et ad vescendum suauem ita ut consequenter delapsa sit in hunc errorem ut crederet fieri sicut deus sciens bonum et malum. et ut etiam renocaret in dubium diuinam sententiam/ quæ absolute tenebatur credere: ne forte inquit moriamur. **Ecce** adam qui et si non seductus sit: sicut mulier. prout dicit apostolus/ seductus tamen in hoc fuit secundum doctores: quod nolens contristare delicias suas. scilicet coniugem credidit veniale: quasi pro nihilo esse illud quod erat mortale. **Sic** habem

quod superbia et quedam sensualis complacentia inducunt errores. **Consideremus** inuidiam et iram ipsius cain aduersus abel/ et inueniemus quod propter eam cain cecidit in hunc errorem/ et in alios multos/ quod credidit peccatum suum maius esse quam diuinam misericordiam. **Sic** post eum errauerunt plures tamen et iudeis quam ex vocatis christianis/ qui dicebant non esse penitentiam vel salutem post certum numerum: vel vices peccandi. sicut Augustinus. et **Hico**. de lyra notat/ et sicut aliquid exposuerunt illud apostoli ad Hebræos. **Im** possibile est eos qui semel lapsi sunt. **Consideremus** præterea sicut iam tactum est/ quod propter inuidiam iudei prius habentes noticiam de aduentu christi/ corruerunt in oppositos errores de christo/ dicentes quod erat samaritanus: demonium habens/ vorax et potator: vini: et publicanorum amicus. **Similiter** posterioribus et etiam modernis temporibus. **Quidam** reputantes se iustos: et considerantes vitam prelatorum et sacerdotum/ subiectam esse multis vicibus: et prauis moribus/ acceperunt viam suis erroribus. sicut experientia docuit mille modis. **Et** ad ostensionem huius et confirmationem eorum que diximus/ inferam hic verba formalia que auctor summe de vicibus et virtutibus posuit in tractatu de fide. **Prima** causa erroris est ignorantia capacitatis intellectus humani/ quidam enim non attendentes limitatum esse intellectum humanum/ credunt eum capacitatem esse omnium: et ideo credunt illud non esse quod ab eo non capitur. **Sicut** si aliquid crederet circulum solis omnia continere. ipse crederet illa non esse que infra circulum illum non continentur. **Similis** error est illis qui credunt non posse esse scientiam de magnitudine solis et lune: et stellarum. quia ipsi non habent eam. **Secunda** est auersio intellectus a credendis: et ab his que possunt hominem inducere ad credendum: et conuersio ad errores. **Quidam** enim sic amant errores suos: ut contraria eis non velint cogitare vel audire. **Prover. xviii.** Non recipit stultus verba prudentie nisi ea dixeris que versantur in corde eius. **Ad** est datum homini videre post tergum suum/ nec videre intuitu: sic nec intelligere ea a quibus intellectus se auertit. **Polunt** audire qui sunt in erroribus aliquid de miraculis: nec sacra eloquia: nec rationes doctorum: quibus possunt ad veram fidem

induci. ideo non est mirū si remanēt in erro-
 ribus suis. **Tercia** est rerū subtilitas
 z intellectus grossities/ qui turbidum ha-
 bet visum pilū qui ab alijs videt non vi-
 det/ sed nō ideo cōtendere debz eum/ ibi nō
 esse/ nō videt visus humanus quicqd vi-
 det acuilinus. **Quarta** est distantia a
 credendis. quidam enī cōmorantur in sen-
 sibilibus/ qui longe sunt a credendis que
 sunt inuisibilia/ nō appropinquātes ad il-
 la nec studio nec exercitatiōe. ideo non est
 mirū si illa non vident/ ipi sensum volunt
 habere ducem ad credenda qui cec^o est qn-
 tum ad ea. Unde sic disputant de spūali-
 bus/ sicut ceci de coloribus. **Berū. super**
Lañ. Quomodo lux incassum circūsun-
dit oculos clausos vel cecos/ sic animalis
homo nō percipit ea que sunt spirit^o dei.
Augustinus. Deus lux est nō corporū sed
mentū. hanc lucem qui nō vidit/ est qua-
si cecus in sole. Quinta est negligentia
 querendi dei adiutoriz ad ea credenda.
 Fides nō est naturalis/ imo est in electiōe
 diuine bonitatis/ z donū gratuitum. Si
 esset naturalis eadez esset apud omnes/ nec
 esset tanta dissensio de ipa quāta est/ ideo
 a deo petenda est. **Dar. ix. Credo domie**
adiuua incredulitatem meam. Ephe. ij.
Gratia estis saluati p fidem/ z hoc non ex
vobis/ dei enī donum est. z. i. Joh. v. De-
dit nobis sensum vt cognoscamus deum
verū/ sicut sol nō videtur nisi ex lumie suo
sic sol intelligētie nō videtur nisi ex lumie
suo/ scz ex luce gratie quā infundit. Sz a-
liqui sunt vt vespertiones solem non vi-
dentes de nocte quādo volant/ quia tunc
sol nō lucet sup terram/ de luce vero eū nō
vident/ quia tunc dormiūt. Sic isti soles
intelligētie ideo non vident/ quia in nocte
sunt cum ipse eis nō luceat/ lucez gratie in-
fundendo/ non propter hoc affirmare de-
bent eum nō esse. Sexta est obstaculū
 peccati/ quidam enim immūdiā operū
 suozū/ qsi obiectu manuum/ lumē solis in-
 telligentie a se repellunt. **Job. xxiij. Ipsi**
rebelles fuerūt lumini. Septima est su-
 perbia que est velut inflatio faciei interio-
 rum. **Augustin^o. vij. cōfes. Tumore meo**
sepabar a te/ z nimis inflata facies clau-
debat oculos meos. Berū. super Lañ. Su-
perbo oculo veritas nō videtur/ sincero
prz. z sup illud Dier. xlij. Arrogātia tua
z supbia cordis tui decepit te. dic glo. Dif-

bereticus arrogans/ qz supbia facit here-
 ticum/ nō ignorātia. **Augustin^o. Super-**
bia meretur illudi. Abac. ij. Quomō vi-
num potantem decipit/ sic erit superbus.
Unde Gregorius de supbis. Tanto in-
quit a dei luce longe sunt/ quanto apud se
humiles nō sunt. Octaua est affectio ī-
 ordinata. intellectum trahens ad contra-
 ria fidei. vt timor inordinatus/ vel amor:
 vel odiū. Affectio inordinata est velut lip-
 pitudō respectu oculi interioris. **Augusti-**
nus. Si quis alteri digito solem ostende-
rit z videre nō potuerit culper poti^o oculi
lippitudinē/ qz digiti ostensionē. Hanc
lippitudinem purgari oportet. Augusti-
nus. Purgādus est animus vt prospice-
re illam lucē valeat. Timor multos re-
 traxit ne crederent in christum. qui enim
 credebant in christo despiciebant ab alijs
 z extra sinagogam fiebant. ideo qui glori-
 am amabant/ z contemptum istum time-
 bant/ nolebant ad christū conuerti. **Jo. v.**
Quomodo credere potestis qui gloriā ab
inuicem recipitis/ z gloriā que a solo deo
est nō queritis. Amor etiam diuiciarū/ z
 timor amittendi locum z gentem iudeos
 impediuit ne in christum crederēt. Amor
 diuiciarum oculus est auarozū. Et amor
 deliciarum est oculus voluptuosozū. **Za-**
cha. v. dicitur de impietate. Dic est ocul^o
eorū in vniuersa terra. Prouerb. xxi. Lu-
cerna impiozū peccatum. ideo auaro vi-
detur aliquid licitum quod alijs nō vide-
tur. quia auaricia est lucerna ei/ fm eā enī
iudicat. Lurioso videt illa quā nimis
 amat pulcra/ cuz sit deformis/ quia amor
 facit eum errare in iudicio illo. **Odiū** eti-
 am intellectum multozum a fide auertit.
 multi valdentes odientes prelacionē cle-
 ricorum/ dicunt deo obediendum esse/ z nō
 homini. Aliqui etiam ex eis dicunt solis
 prelatis bonis esse obediendum. Dicunt
 etiam ordinem non esse necessarium ad h
 q aliquis liget vel soluat. Et q nō est ne-
 cesse vt aliquis confiteatur peccata sua
 sacerdoti. Et q relaxationes quas epis-
 copi consueuerunt facere non valent/ nec
 suffragia ecclie profutur mortuis. Item
 timentes errores suos per iuramenta pro-
 palari dicunt in nullo casu esse iurandū.
 Item timentes se occidi dicunt in nullo ca-
 su esse hominem occidendū. Sic transie-
 runt heretici in affectum cordis zc. **Ta**

De cōione sub vtraqz spē.

les corrumpūt omnē ordinē hierarchicū/ nedum in ecclesia/ sed etiā in seculari poli- cia. Tales nihilominus protestantur se si- dem catholicam tenere/ et cum euocantur querunt subterfugia sophistica/ et captio- sas rñsiones/ et linguis et linguis loquūt. Tales infecerunt regnum anglic/ destruxerunt studium pragense/ et vsqz ad scociā venerunt. Et prochdolor experimur/ in hoc regnum qualiter multiplicati sunt su- per numerū. qui ad seditiones et rebellio- nes contra omnē dominationē eriguntur et nolunt q̄ infima p̄ media reducantur in deum/ sed p̄stituunt se iudices et sup̄mos.

Finis.

Incipit tractatus magistri Johannis de Berson cōtra here- sim de cōmūicatione laicorum sub vtraqz specie.

R

O

Blatus iuxta senio- rum hui⁹ sacri concilij Constantien. monitio- nem generalem/ nōnul- la que concernūt expu- gnationē heresum et he- reticorū nostri tempis. nominatim secte nouiter exorte/ et protin⁹ iudicialiter damnate/ de necessitate cōmū- nicandi laicos sub vtraqz specie. panis sci- licet et vini/ profero cum euangelica pau- percula duo minuta/ que dici possunt dup- lex ille denarius quem samaritanus pro- tulit et dedit stabulario p̄ cura vulnerati. vnus denarius decē regulas speculatiua/ alter decem practicas habet inscriptas.

Prima. Scriptura sacra est fidei regula. contra quā bene intellectam/ nō est admit- tenda auctoritas. ratio hominis cuiuscūqz. nec aliqua cōsuetudo. nec constitutio. nec obseruatio valet. si contra sacram scriptu- ram militare cōuincatur. hec regula fun- damentū est cōmune nobis et hereticis q̄s impugnare conamur. Propterea conce- dimus et approbam⁹ omnes vel auctozita- tes vel rationes que hanc probant/ p̄ quā to nō ad aliud probandum p̄ eos ducunt vel induci quererētur. Quāobzē sacrascri- ptura debet considerari/ quasi sit vna pro- positio copulatiua/ cōnectens singula s p̄ tes. et vnam cōfirmans per alteram/ eluci-

dans et exponens. quoniā si propositio a- liqua sacrescripture posita assertiue p̄ au- ctorem suum/ qui est spiritus sanctus/ esset falsa. tota sacrescripture sicut dicit Augu- sti. vacillaret auctoritas. quia similis est ra- tio assentiendi per fidem cuiuscūqz propo- sitioni signate in sacrascriptura. ita vni si- cut alteri. scilicet auctoritas diuine reuela- tionis. que vtrobzqz cōmunis est ratio cre- dendi.

Secunda. Scriptura sacra dū consideratur in aliqua sui parte vlt̄ propo- sitione/ non est tenenda in solis terminis illius propositionis/ aut in illo sensu quē illa propositio sic p̄ se et nude considerata facit. Sed conferenda est et concordanda p̄ comparisonem ad alios sacrescripture passus. Patet hec regula ex precedenti/ et p̄ exempla manifesta/ qualia sunt innume- ra. Dixit itaqz christus **Matth. vlti.** Qui crediderit et baptisatus fuerit saluus erit. si quis voluerit in hac precisa forma l̄ sen- tentia stare/ non admissa quacūqz colla- tione ip̄ius cum alijs. sicut inuentos ali- quos esse tales notat Augusti. de ciuita- te dei. xxi. constat q̄ errabit manifeste/ po- nendo q̄ sola fides sufficit i baptismo ad salutem/ sine alijs virtutibus. sicut trabe- rent alijs et simili verbo christi Qui credit in me habet vitam eternam. Amplius ar- guendo ad homines sic. Inducerem⁹ illud christi **Joh. vi.** Ego sum panis viuus/ q̄ de celo descendi. si quis manducauerit ex hoc pane viuet in eternum. Attamen fm istos nō sufficit manducatio solius panis id est sumptio corporis. sed requiritur bi- bitio sanguinis.

Tercia. Sacrascriptu- ra potest et debet in suis partibus et parti- alibus assertionibus/ reuerenter et humili- ter et diligenter expositionē recipere/ con- cordando passum cum passu et vnum p̄ al- terum iudicando. Sequitur ex preceden- tibus. Et quia sic fit in omnibus alijs sci- entijs et doctrinis/ in quibus intētio et sen- sus vnus dicti trahitur ex alijs/ et q̄bus apparet intentio dicentis. quoniā fm **Di- larium** intelligentia dictorū ex causis est assumēda dicendi. Alioquin plura essent mendacia et contradictiones i qualibz sci- entiarum. et precipue in sacra et diuina q̄s essent veritates in omni modo loquēdi cō- muni.

Quarta. Scriptura sacra in ex- positione partium suarum requirit et re- quirat homines primo preditos ingenio

L